“ТЕРРА ВИСТА” ХХК-ИЙН ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ СУМЫН НУТАГТ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ “ШАРАНГАТАЙ” ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

(Регистрийн дугаар – 5968216)

ХЯНАСАН:

ХБОБХГ-ЫН МЭРГЭЖИЛТЭН

БОЛОВСРУУЛСАН:

“ТЕРРА ВИСТА” ХХК

ЗАХИРАЛ Г.ГАНБАГАНА

“ТЕРРА ВИСТА” ХХК

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН О.АЗЗАЯА

ТЕРРА ВИСТА ХХК
TERRA VISTA Co.,Ltd
УЛААНБААТАР ХОТ
1115205061 5968216

УЛААНБААТАР 2024 ОН

ГАРЧИГ

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА 3
2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ ТҮҮНИЙ ОРЧМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ 8
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ 10
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 12
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 13
6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 20
7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 22
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 23
9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 23
10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 24
11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 27
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ 29
13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 39
14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ 43

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн эргэлтийн цэгийн солбилцолууд....................3
Хүснэгт 2. Ил уурхайн ажлын горим....................5
Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт 13
Хүснэгт 4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт....................20
Хүснэгт 5. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт 22
Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт....................24
Хүснэгт 7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт 27
Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлт....................29
Хүснэгт 9. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээний дүн....................35
Хүснэгт 10. Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн....................36
Хүснэгт 11. Хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн 36
Хүснэгт 12. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинжилгээний дүн 37
Хүснэгт 13. Усны химийн шинжилгээний дүн 38
Хүснэгт 14. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт 39
Хүснэгт 15. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт....................43

Зургийн жагсаалт

Зураг 1. Төслийн байршлын зураг....................3
Зураг 2. 2024 оны уурхайн өрөмдлөг, тэсэлгээний ажил....................6
Зураг 3. 2024 оны тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хэрэглээ 6
Зураг 4. 2024 оны тэсрэх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 7
Зураг 5. Тоног төхөөрөмжийн жагсаалт 7

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр: "Шарангатай" хайлуур жоншны ордыг ил аргаар ашиглах төсөл

Төсөл хэрэгжүүлэгч: "Терра виста" ХХК

Төслийн байршил: MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий хайлуур жоншны ордын талбай нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дундговь аймгийн Өлзийт сумын 4-р багийн нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос урагш 312 км, Дундговь аймгийн төв Мандалговь хотоос урагш 70 км, Өлзийт сумаас баруун хойш 40км зайд байрлана.

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн эргэлтийн цэгийн солбилцолууд

Цэгийн дугаар	Уртраг	Өргөрөг
	X	Y
1	106° 2' 10.58"	45° 11' 30"
2	106° 2' 10.58"	45° 11' 26.8"
3	106° 2' 33.7"	45° 11' 26.8"
4	106° 2' 33.7"	45° 11' 24.02"
5	106° 1' 59.26"	45° 11' 22.16"
6	106° 1' 47.26"	45° 11' 1.32"
7	106° 1' 44.9"	45° 11' 1.32"
8	106° 1' 44.9"	45° 11' 40"
9	106° 2' 33.7"	45° 11' 40"
10	106° 2' 33.7"	45° 11' 30"

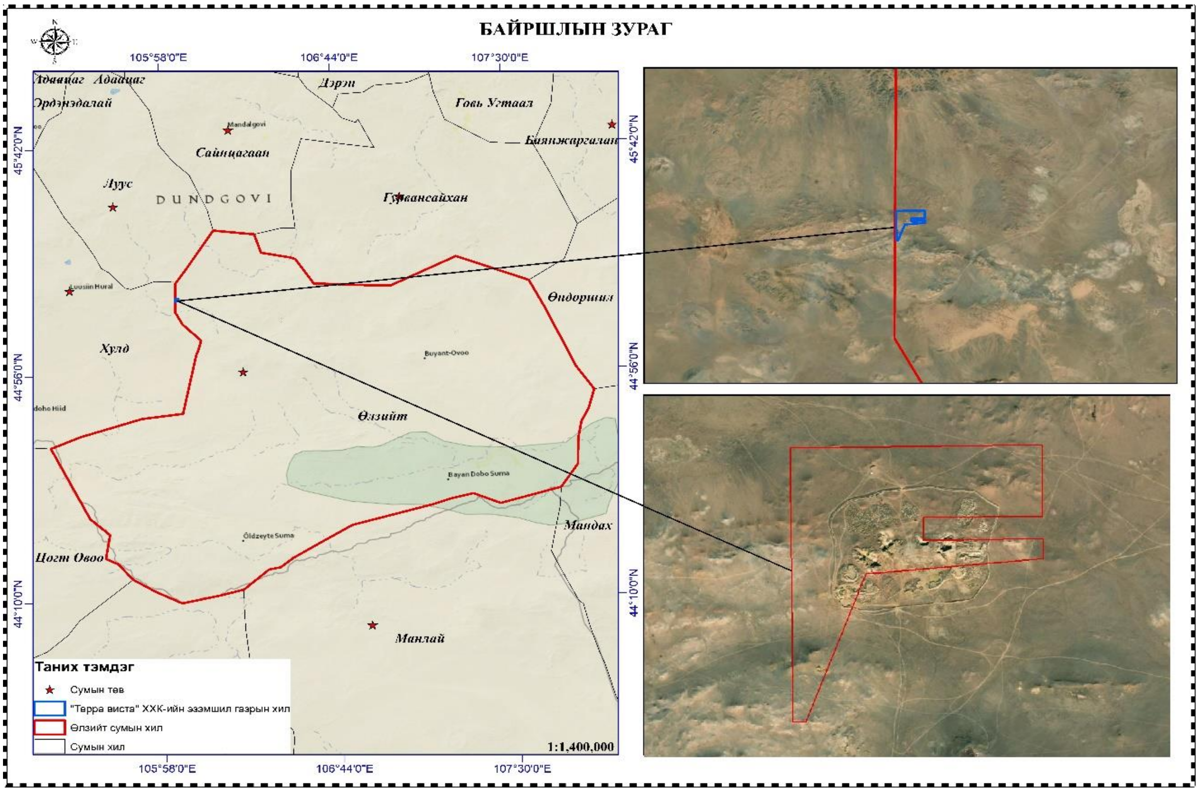

Зураг 1. Төслийн байршлын зураг

Ордыг ашиглах тусгай зөвшөөрөл: Ашигт Малтмал Газрын Тосны Газрын Кадастрын хэлтсийн даргын 2021 оны 12 сарын 28-ний өдрийн 505 тоот шийдвэрээр Дундговь аймгийн Өлзийт сумын нутагт байрлах MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Шарангатай" хайлуур жоншны ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2051 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдөр хүртэл 30 жилийн хугацаатай "Терра виста" ХХК-д олгосон байна.

Ашиглалтын систем: Ордын уул-техникийн нөхцөл, хүдрийн биетийн геологийн тогтцыг харгалзан ил аргаар, экскаватор-автосамосвалын хослол бүхий тээвэртэй, гадаад болон гадаад овоолготой ашиглалтын системээр ашиглана.

Доголын өндөр: Хүдрийн хаягдал бохирдлыг бага байлгах, хүдрийн биетийн цул тогтцоос хамааруулан уурхайн ажлын доголын өндрийг $H_д$=5м байхаар тооцов. Доголын өндөр бага байснаар хүдэр хөрсний чулуулгийн зааг орчимд үүсэх хаягдал болон бохирдлын хэмжээ багасах нөхцөл бүрдэнэ.

Ажлын бус доголын өндөр: Уурхайн ажлын доголыг цаашид ашиглахгүй, ил уурхайн хүрээ хязгаарт хүрсэн үед ажлын доголуудыг нэгтгэн ажлын бус догол үүсгэнэ. Ажлын бус доголын өндөр 10м байна.

Ажлын доголын хажуугийн налуугийн өнцөг: Ажлын доголын хажуугийн налуугийн өнцгийг чулуулгийн шинж чанарын нөхцөлөөр тодорхойлоход хөрс, хүдрийн доголд $\alpha_д=60^0$ байна. Шинээр ашиглалтын түвшин нээхэд огтлох траншейгаар нээнэ. Траншей нээх, ажиллах техникийн аюулгүй зайн нөхцөлөөр ажлын талбай тодорхойлогдоно. Ажлын хамгийн бага өргөн 25 м-ээс багагүй байна.

Хэвийн ажлын талбайн өргөн нь доголын ахилтын хурд (нөөц орлын тоо), дээд доголын тоогоор тодорхойлогдоно.

- Доголын ирмэгээс аюулгүйн зурвасын өргөн- 3.0м
- Автомашины тэнхлэгээс дээд доголын хормой хүртэлх зай –3м
- Хөдөлгөөний зурвасуудын тэнхлэг хоорондох зай - 3м

Хүснэгт 1. Ашиглалтын технологи

Технологи	Үндсэн ажил	Технологийн процессууд
Тээвэртэй ашиглалтын технологи	Хөрс хуулалт	Өрөмдлөг тэсэлгээ Ухаж ачих Тээвэрлэх Овоолох
	Олборлолт	Өрөмдлөг тэсэлгээ Ухаж ачих Тээвэрлэх Овоолох

Уурхайн тээвэр

Дотоод тээвэр: Уулын ажлын календарчилсан төлөвлөгөөний дагуу жилд дунджаар 80.0 мян.м^3 хөрс хуулж, 40 мян.тн хүдэр олборлоно.

а. Хөрс тээвэрлэлт. Хөрсийг уурхайн дотор явах замын дундаж зайг оруулан дунджаар 0.9 км зайнд байрлах гадаад овоолгод тээвэрлэнэ.

б. Хүдрийн дотоод тээвэр. Жилд дунджаар 15.4 мян.м^3 буюу 40.0 мян.тн хүдрийг мөргөцгөөс шууд ачиж, хүдэр буулгах талбай хүртэл тээвэрлэнэ. Уурхай дотоод тээвэрт Howo 25 маркийн автосамосвалыг ашиглана.

Гадаад тээвэр: "Шарангатай"-н уурхайн бутлан ангилах хэсгээс гарах баяжмалыг Чойр өртөө хүртэл 220 км зайд 35 тн-ын даацтай автосамосвлалаар Дундговь аймгийн нутаг дэвсгэрээр уул уурхайн гаралтай бүтээгдэхүүний тээвлэх маршрутын дагуу тээвэрлэнэ.

Уулын ажлын горим: Уулын ажил нь жилд 8 сар явагдана. Үйлдвэрлэлийн үндсэн процессууд нь тасралтгүй 7 хоног, өдөрт 1 ээлжээр 10 цагаар явагдана.

Туслах ажлууд болох цахилгаан хангамж, усан хангамж, гэрэлтүүлэг зэрэг үйлдвэрлэлийн дотоод ажлын зохион байгуулалтаар хийнэ.

Хүснэгт 2. Ил уурхайн ажлын горим

Үзүүлэлт	Х.нэгж	Хоног
Календарь хоног	хоног	180
Жилд ажиллах сар	сар	6
Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	10
Ээлжийн тоо	ээлж	1
Баяр ёслолын хоног	хоног	10
Цаг агаарын саатал	хоног	8
Бэлтгэл ажлын хоног	хоног	2
Жилд ажиллах хугацаа	хоног	160

2024 оны уулын ажлын төлөвлөгөө:

"Терра виста" ХХК-ийн MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Шарангатай" хайлуур жоншны ордын 2024 оны уурхайн өрөмдлөг, тэсэлгээний ажил:

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Маягт-9.1

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Терра виста
Ашигт малтмалын төрөл: Хайлуур жонш
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-022056

Баяжуулалтын технологи:,Гар ялгалт
Төлөвлөгөөний он:2024
Тухайн онд боловсруулах хүдрийн (элс) хэмжээ:30.00

Уурхайн өрөмдлөг, тэсэлгээний ажил

Д/д	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар, огноо		Өрөмдлөгийн хэмжээ (мян.тууш.м)			Нийт уулын цул мян.м³		Тэслэгдэх уулын цулын хэмжээ мян.м³			Агуулахын багтаамж (тн)			Тайлбар
	Тэсэлгээ	Тэсэлгээний туслан гүйцэтгэгч	Хөрс	Хүдэр	Нийт өрөмдлөгийн хэмжээ	Хөрс	Хүдэр	Хөрс	Хүдэр	Нийт уулын цулын хэмжээ	Агуулахын ангилал	Тэсрэх бодис	Тэсэлгээний хэрэгсэл	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	№174, 2018-02-20	МОНТРЕКС ХХК	11.5	1.2	12.7	90.2	10.489510489510	90.2	10.48951048951049	100.6895104895105	Байнгын	15		

Зураг 2. 2024 оны уурхайн өрөмдлөг, тэсэлгээний ажил

"Терра виста" ХХК-ийн MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Шарангатай" хайлуур жоншны ордын 2024 оны тэсрэх бодис, тэсэлгээний ажил:

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Маягт-9.2

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Терра виста
Ашигт малтмалын төрөл: Хайлуур жонш
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-022056

Баяжуулалтын технологи: ,Гар ялгалт
Төлөвлөгөөний он: 2024
Тухайн онд боловсруулах хүдрийн (элс) хэмжээ: 30.00

Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хэрэглээ

Д/д	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл	Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хэрэглээ				Тайлбар
		Нэр, төрөл	Хэмжих нэгж	Орлого	Зарлага	
1	2	3	4	5	6	7
1	Тэсрэх бодис	АНФО	тн	86.125	86.125	
2	Тэсрэх бодис	ЭМУЛЬС	тн	21.537499999999998	21.537499999999998	
3	Тэсэлгээний хэрэгсэл	НОНЕЛЬ	ш	1250	1250	
4	Тэсэлгээний хэрэгсэл	ӨДӨӨГЧ	ш	625	625	
5	Тэсэлгээний хэрэгсэл	Цочир дамжуулах шижим	м	3125	3125	
6	Тэсэлгээний хэрэгсэл	Хором удаашруулагч	ш	125	125	
7	Тэсэлгээний хэрэгсэл	Тэслүүр	ш	62.5	62.5	

Зураг 3. 2024 оны тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хэрэглээ

"Терра виста" ХХК-ийн MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй "Шарангатай" хайлуур жоншны ордын 2024 оны бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөв:

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Маягт - 1.1

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Терра виста
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-022056
Ашигт малтмалын төрөл: Хайлуур жонш
Баяжуулалтын технологи: ,Гар ялгалт

Төлөвлөгөөний он:2024
ТЭЗҮ-ээр ашиглах нийт хугацаа:5
Ашиглалтын хэд дэх жил:2

Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөв

№	Нөөцийн зэрэг		Бүтээгдэхүүний хэмжээ			Ашигт малтмалын нэр	Агуулга			Металл (эрдэс)-ын хэмжээ			Тайлбар
			Хэмжих нэгж	Тоон утга	Экспорт		Хэмжих нэгж	Тоон утга	Экспорт	Хэмжих нэгж	Тоон утга	Экспорт	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	2025 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ												
		Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.тн	30.00		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	43.10		мян.тн	12.93		
		1 Бүхэллэг жонш ФК-80	мян.тн	8.11		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	78.90		мян.тн	6.40		
		2 Хайлуур жоншны хүдэр ФР	мян.тн	21.89		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	29.84		мян.тн	6.53		
2	2026 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ												
		2 Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.тн	35.00		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	42.90		мян.тн	15.02		
		1 Бүхэллэг жонш ФК-80	мян.тн	9.46		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	78.90		мян.тн	7.46		
		2 Хайлуур жоншны хүдэр ФР	мян.тн	25.54		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	29.56		мян.тн	7.55		
3	2027 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ												
		2 Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.тн	37.00		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	42.80		мян.тн	15.84		
		1 Бүхэллэг жонш ФК-80	мян.тн	10.00		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	78.90		мян.тн	7.89		
		2 Хайлуур жоншны хүдэр ФР	мян.тн	27.00		1 Хайлуур жонш (CaF2)	%	29.43		мян.тн	7.95		

Төлөвлөгөө гаргасан: Амарбаясгалан
Ерөнхий инженер: Амарбаясгалан
Баяжуулагч инженер:

Хүлээн авсан:
Мэргэжилтэн: Х.Лхагвабаатар

Зураг 4. 2024 оны тэсрэх бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл

“Терра виста” ХХК-ийн MV-022056 тоот ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Шарангатай” хайлуур жоншны ордын тоног төхөөрөмжийн жагсаалт:

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Маягт-8

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Терра виста
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-022056
Ашигт малтмалын төрөл: Хайлуур жонш

Баяжуулалтын технологи:,Гар ялгалт
Төлөвлөгөөний он:2024
Тухайн онд боловсруулах хүдрийн (элс) хэмжээ:30.00

Уурхайн олборлолтын тоног төхөөрөмжийн жагсаалт

Д/д	Тоног төхөөрөмжийн нэр				Хүчин чадал баталгаа		Ашиглалтын хугацаа			Цахилгаан зарцуулалт	Түлш зарцуулалт				Өмчлөлийн хэлбэр	Тайлбар
	Марк	Төрөл	Загвар	Үйлдвэрлэсэн улс	Нэгж	Хэмжээ	Үйлдвэрлэсэн он	Ашиглалтад өгсөн он	Ашиглалтын хугацаа	Суурилагдсан чадал кВт (kW)	Хэмжих нэгж	Зарцуулалтын тоон утга	Нийт ажиллах гүйлт (мото/цаг)	Нийт зарцуулах түлшний хэмжээ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	HYUNDAI	Экскаватор	R480LC-9	БНСУ	м3	2.7	2016	2021	10	266	мото/цаг	25	1920.00	48000.00	Өөрийн	
2	HOWO	Автосамосвал	SINOTRUCK ZZ3317N2861	БНХАУ	м3	16	2020	2022	10	273	нэг.км	0.35	13600.00	4760.00	Өөрийн	
3	HOWO	Автосамосвал	SINOTRUCK ZZ3317N2861	БНХАУ	м3	16	2020	2022	10	273	нэг.км	0.35	13600.00	4760.00	Өөрийн	
4	SHANTUI	Бульдозер	SD23	БНХАУ	м3	250	2019	2022	10	280	мото/цаг	35	1200.00	42000.00	Өөрийн	
5	XCMG	Утгуурт ачигч	ZL50F	БНХАУ	м3	3	2019	2022	10	250	мото/цаг	30	1600.00	48000.00	Өөрийн	
	НИЙТ	---	---	---	---	---	---	---	50.00	---	---	---	---	147,520.00	---	---

Төлөвлөгөө гаргасан: Амарбаясгалан
Ерөнхий инженер: Амарбаясгалан
Баяжуулагч инженер: Амарбаясгалан

Хүлээн авсан:
Мэргэжилтэн:

Зураг 5. Тоног төхөөрөмжийн жагсаалт

2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ ТҮҮНИЙ ОРЧМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Физик газарзүйн нөхцөл: Тус бүс нутаг нь физик газарзүйн мужлалаар Говийн их болон Дорнод говийн мужийн Дорноговийн хотгор, Умард говийн ухаа толгодот талын тойрогт хамаарах ба байгалийн бүсийн ангиллаар хээржүү цөлийн бүсэд, Умард говийн гүвээт-Халхын дундад талын гадаргын усны сав газрын ангилалд хамаарна.

Ашигт малтмал ашиглалтын талбай, түүний орчмын нутаг нь Дундговь аймгийн төвөөс урагш, Өлзийт сумын хойд хэсгийг хамран хээр ба говийн их мужийн шилжилтийн заагаар орших бөгөөд цав толгодлог, ухаа гүвээт гэсэн 2 төрлийн рельф зонхилдог.

Цав толгодлог рельфийн үнэмлэхүй өндөр нь баруунаас зүүн урагшлах тутам аажим намсах ба ихэвчлэн бөмбөгөрдүү оройтой налуу хажуутай байдаг. Боржин болон дэл судлын чулуулаг тархсан газар янз бүрийн хэлбэртэй цохионууд ажиглагдана.

Мөлгөрдүү ухаа гүвээт талархаг рельф нь цэрд, юрагийн хурдас тархсан нутгуудаар голлон байрлана. Харьцангүй өндөр нь 10-30м байдаг. Ийм төрлийн рельф нь гуу жалгаар харьцангуй бага хэрчигдсэн. Маш налуу хажуутай толигор оройтой бөгөөд, цав толгодлог рельфтэй хяр хэцүүдтэй ихэвчлэн налуу хажуугаар хааяа мөргөцгөөр тусгаарлагдана. Чулуулгийн гарш, илэрц нь толгодын хажуу хормой, хааяа оройн хэсгээр тохиолдоно.

Хөрс, хөрсөн бүрхэвч: Тал, газар хөндий хотгорын хүрэн хөрс тархана. Энэ хэвшинжийн хөрс Монгол орны тал хээр, уулсын хоорондох хөндий хотгорт өргөргийн ба хотгорын бүс, дэд бүсүүд үүсгэж дорнод хэсэгт 600-700 м-ээс өрнөд хэсэгт 2300-2400 м хүртэл үнэмлэхүй өндөрт хамгийн түгээмэл тархсан байна. Ургамал бүрхэвчид нь үетэнт, агь-үетэнт, алаг өвс-үетэнт хуурай хээрийн ба заримдаа цөлөрхөг хээрийн ургамалшил зонхилж, харгана байнга тааралдана. Газрын дээрх ургамлын массын (фитомассын) хэмжээ 6-27 ц/га, газрын доорхи нь 170-400 ц/га хүрдэг.

Хүрэншороон хөрсний профиль дараах үе давхаргуудаас тогтоно: A-B-BCa-BCCa-CCa.

Ялзмаг хуримтлалын давхарга (A) нь бараан хүрэн, хүрэн, цайвар хүрэн өнгөтэй, өнгөнийх нь байдал ялзмагийн хуримтлалтай шууд холбоотой, бүдэг илэрсэн бөөмөрхөг бүтэцтэй, жижиг сайр чулуу бараг байнга агуулсан байдаг, доод хил нь тод ялгарч зааглагддаг, зузаан нь янз бүр, 10 см-ээс 30-35 см хүртэл хэлбэлзэнэ.

Шилжилтийн ялзмагт (B) давхарга тод бор, цайвар бор өнгөтэй, бусад давхаргуудаас арай хурц туяатай, нягтавтар, хил зааг нь тод, зузаан нь 10-25 см заримдаа эртний

цэвдгийн ан цаваар доошоо 40-80 см хүртэл хошуурч орсон байна. Энэ давхарга хархүрэн, хүрэн хөрсөнд байхаас цайвар хүрэн хөрсөнд А давхаргын доор шууд карбонатын (BCa) давхарга оршино.

Ургамлан нөмрөгийн төлөв байдал: Цөөннаст алаг өвс болох толгодын бударгана, монгол өвс-таанат (*Allium polyrrhizum, A.mongolicum, Stipa gobica, Cleistogenes squarrosa*) ургамалжил зонхилж, олон наст үетэн говийн хялгана болон дэрвээн хазаар өвс дэд зонхилогч, цөөннаст үетэн болох алтан харгана, бага хургалж, ямаан шарилж дагалдах бөгөөд ордын толгодорхог хэсгээр экологийн бүлгийн хуурайсаг элементүүд болох говийн хялгана, алтан харгана, ямаан шарилж, бага хургалж зэрэг зүйлүүд бүртгэгдсэн.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

Агаарын орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

Уурхайн тээвэрлэлтийн үед үүсэх тоосжилт:

- Хүдрийн овоолгын уусгалт
- Хүдэр овоолох талбай
- Уурхайн гадаад тээвэрлэлт
- Техник тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ

Хөрс хуулах, түрэх, тээвэрлэх зэрэг бүхий л ажиллагаа тасралтгүй явагдах тул бульдозер, экскаватор, автомашин, бусад төхөөрөмжийн дуу чимээ болон хорт хий утаа гарах, тоос шороо дэгдэх зэргээр агаар орчныг бохирдуулж, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд сөргөөр нөлөөлнө. Үүнээс гадна барилга угсралтын үйл ажиллагаа болон тээврийн хөдөлгөөнтэй холбоотойгоор агаарын бохирдол үүсч болзошгүй.

Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

Уурхайн олборлолтын болон бусад төрлийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийн эх үүсвэр нь:

Ордын ашиглалтын хугацаанд ордын барилга байгууламж барих бүтээн байгуулалтын үед хөрсөн бүрхэвч ихээр талхлагдана. Цаашлаад үйл ажиллагааны явцад засвар үйлчилгээ, ШТМ агуулах, ахуйн хог хаягдал зэргээс хөрс бага зэрэг бохирдох

Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл:

Төслийн үйл ажиллагааны явцад дараах эх үүсвэрүүдээс гадаргын болон газар доорх усны нөөц, чанарт нөлөөлөл бий болж болзошгүй. Үүнд:

- Хөрс хуулалт болон барилга угсралтын явцад тоосжилт дарахад цэвэр усны нөөц хомсдох
- Уулын малталтын үед хөрсний болон гүний усыг зайлуулж усны нөөц хомсдох
- Барилга угсралтын ажлын явцад барилгын материал хур тунадас болон үерийн усаар угаагдан барилгын материалд агуулагдах бодисууд хөрсөнд нэвчих, улмаар хөрсний бага гүний усыг бохирдуулах
- Уулын ажлын болон ахуйн бохир ус хадгалах сав хүчтэй аадар бороо болон үерийн усаар дүүрч хальхаас үүдэн хөрсөнд нэвчиж хөрсний ус болон бага гүний усыг борхирдуулах
- Техник, тоног төхөөрөмжийн шатах тослох материал алдагдаж хөрсийг бохирдуулхаас үүдэн хөрсний усыг бохирдуулах

- Уурхайн байгууламж, хоосон овоолго, хаягдлын сан, техник хэрэгслийн байршуулалт зэргээр газрын гадаргыг өөрчилж улмаар байгалийн хур тунадас унаж урсац бүрдэх, хөрсний чийг, газрын доорх усыг сэлбэх нөхцөлийг доройтуулах магадлалтай.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны 2024 оны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний менежментийн төлөвлөгөө, удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах зэрэг арга хэмжээнүүдийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

Мөн Монгол улсын "Байгаль орчныг хамгаалах тухай" болон "Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай" хуулиуд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тушаалаар батлагдсан "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам" зэргийг удирдлага болголоо.

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний менежментийн төлөвлөгөө, удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд 8.740 сая.төг зарцуулахаар төсөвлөсөн байна.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үүднээс дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн.

Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Уурхайн олборлолт болон тээврийн хэрэгслүүдийн үйл ажиллагааны улмаас гарч болох тоосжилтын эх үүсвэрүүд: Уурхайн олборлолтын үеийн хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго хийх газар шорооны ажил, - Уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй	Уурхайн олборлолтын үе шатанд тоосжилт ихээр үүсэх үед усалгаа хийх	Бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн үйл ажиллагааны үед бороо ороогүй, салхи ихтэй, тоосжилт дэгдсэн үеүдэд зам талбайн усалгааг хийж гүйцэтгэсэн.	

2	тээврийн хөдөлгөөн, Тээвэрлэлтэнд явж буй машинуудаас ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох	Уурхайн ажиллагсдад тоосноос хамгаалах амны маск, хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүнээр ажилчдыг хангах, сургалт сурталчилгаа явуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	Төслийн хугацаанд уурхайн ажиллагсдад тоосноос хамгаалах амны маск болон хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүнүүдээр ажилчдыг хангаж ажилласан.	
3		Хүнд машин механизмын утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах, үзлэг шалгалтыг хийх засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн ажлын явцад ашиглагдаж буй машин механизмд үзлэг шалгалтыг хийж шаардлага хангахгүй машин механизмыг талбайд гаргахгүйгээр ажилласан.	
4	Ордын ашиглалтын явцад хөрсний бүтэц найрлагад өөрчлөлт орох, хог хаягдал, тоосжилтоос бохирдол үүсгэх,	Асгаралтын үе хэрэглэх багаж хэрэгслээр хангаж ажиллах	Бүрэн хэрэгжсэн	ШТС-ын бүтээгдэхүүн асгарахаас сэргийлэн ШТС-ыг бетон хучилттайгаар байгуулж, ажилчдад мэдээлэлээр хангаж ажилласан.	

5	хүнд даацын машин механизмууд олон салаа зам гаргаж хөрс болон ургамлыг гэмтээх Шатах тослох материал, барилгын материалын хог хаягдал, шатахуун асгарах зэрэг болзошгүй осол аваараас үүдэн хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулах	Төслийн эдэлбэр газраас бусад талбайн ургамлыг хамгаалах зорилгоор ажилчид болон машин техникийн хөдөлгөөнийг тогтсон маршрутын дагуу явуулах, авто зогсоолыг тэмдэгжүүлэх	Бүрэн хэрэгжсэн	Техникийн хөдөлгөөнийг тогтсон маршрутын дагуу явуулах тэмдэг тэмдэглэгээ болон авто зогсоолын талбайд тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан.	
6		Хөрсний овоолго болон шимт хөрсний овоолгыг төлөвлөгөөний дагуу цэгцтэй хураах	Бүрэн хэрэгжсэн	Хөрсний овоолго болон шимт хөрсний овоолгыг стандарт, төлөвлөгөөний дагуу цэгцтэйгээр байршуулсан.	

7	Гүний усыг ашигласнаар усны нөөц хомсдох, усны бохирдол, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох, газар доорх устай холбогдон ургадаг ургамалжилтанд	Ус ашиглалтын гэрээ байгуулах, ус ашигласны төлбөр төлөх	Бүрэн хэрэгжсэн	2024 оны 12 сарын 31 өдөр Усны тжхай хуулийн 29.1-д заалт Дундговь аймгийн Байгаль орчны газрын 2024 оны 11 сарын 01-ний өдрийн А/192 тоот захирамжийг үндэслэн гэрээ хийсэн байна.	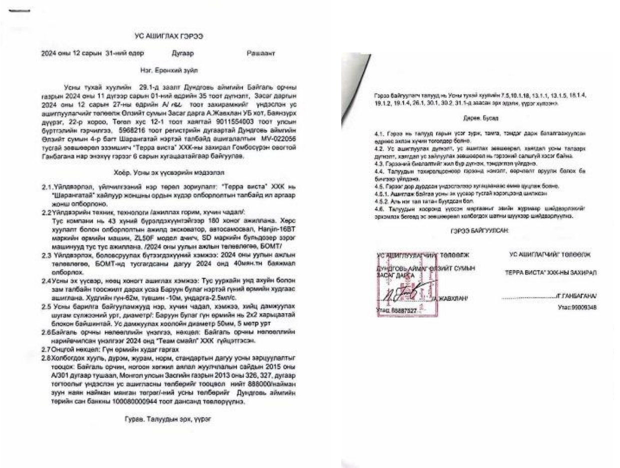

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2024 оны 12 сарын 31-ний өдөр Дугаар Рашаант

Нэг. Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 29.1-д заалт Дундговь аймгийн Байгаль орчны газрын 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 35 тоот дүгнэлт, Засаг даргын 2024 оны 12 сарын 27-ны өдрийн А/ тоот захирамжийг үндэслэн ус ашигпуулагчийг төлөөлж Өлзийт сумын Засаг дарга А.Жавхлан УБ хот, Баянзүрх дүүрэг, 22-р хороо, Төгөл хус 12-1 тоот хаягтай 9011554003 тоот улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, 5968216 тоот регистрийн дугаартай Дундговь аймгийн Өлзийт сумын 4-р багт Шарангатай нэртэй талбайд ашиглалтын MV-022056 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "Терра виста" ХХК-ны захирал Гомбосүрэн овогтой Ганбагана нар энэхүү гэрээг 6 сарын хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Усны эх үүсвэрийн мэдээлэл

2.1. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт: "Терра виста" ХХК нь "Шарангатай" хайлуур жоншны ордын хүдэр олборлолтын талбайд ил аргаар жонш олборлоно.
2.2 Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/:
Тус компани нь 43 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр 180 хоног ажиллана. Хөрс хуулалт болон олборлолтын ажилд экскаватор, автосамосвал, Hanjin-16BT маркийн өрмийн машин, ZL50F модел ачигч, SD маркийн бульдозер зэрэг машинууд тус тус ажиллана. /2024 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, БОМТ/
2.3 Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ: 2024 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, БОМТ-нд тусгагдсаны дагуу 2024 онд 40мян.тн баяжмал олборлох.
2.4 Усны эх үүсвэр, нөөц хоногт ашиглах хэмжээ: Тус уурхайн унд ахуйн болон зам талбайн тоосжилт дарах усаа Баруун булаг нэртэй гүний өрмийн худгаас ашиглана. Худгийн гүн-62м, түвшин -10м, ундарга-2.5мл/с.
2.5 Усны барилга байгууламжууд нэр, хүчин чадал, хэмжээ, хийц дамжуулах шугам сүлжээний урт, диаметр/: Баруун булаг гүн өрмийн нь 2х2 харьцаатай блокон байшинтай. Ус дамжуулах хоолойн диаметр 50мм, 5 метр урт
2.6 Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, нөхцөл: Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг 2024 онд "Теам смайл" ХХК гүйцэтгэсэн.
2.7 Онцгой нөхцөл: Гүн өрмийн худаг гаргах
2.8 Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм, стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох: Байгаль орчин, ногоон хөгжил аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дугаар тушаал, Монгол улсын Засгийн газрын 2013 оны 326, 327, дугаар тогтоолыг үндэслэн ус ашигласны төлбөрийг тооцвол нийт 888000/найман зуун наян найман мянган төгрөг/-ний усны төлбөрийг Дундговь аймгийн төрийн сан банкны 100080000944 тоот дансанд төвлөрүүлнэ.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5,10.1.18, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.2, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.
4.2. Ус ашигпуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.
4.3. Гэрээний биелэлтийг жил бүр дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.
4.4. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.
4.5. Гэрээг доор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас өмнө цуцалж болно.
4.5.1. Ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хамгаалалтад шилжсэн
4.5.2. Аль нэг тал татан буугдсан бол.
4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ
ДУНДГОВЬ АЙМАГ ӨЛЗИЙТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
/А.ЖАВХЛАН/
Утас: 88887527

УС АШИГЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ
ТЕРРА ВИСТА" ХХК-НЫ ЗАХИРАЛ
........................../Г.ГАНБАГАНА/
Утас:99009348

8	сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.	Ахуйн гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл худалдаж авах (галын хор, гал унтраагч, ус цацагч гэх мэт)	Бүрэн хэрэгжсэн	Галын сараа, гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгслүүдийг авч шаардлагатай газруудад байршуулсан.	

8		Ажилчдын гал тогоо, амрах байр, хог хаягдлын цэг, 00-ийн ариутгал халдваргүйжүүлэлт	Бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдын гал тогоо, амрах байр, хог хаягдлын цэг, 00-ийн ариутгал халдваргүйжүүлэлт, цэвэрлэгээг тогтмол хийж гүйцэтгэсэн.	

					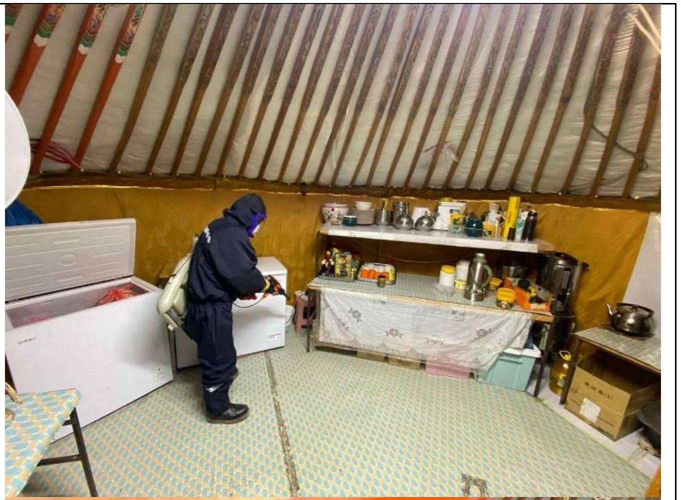

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Тайлбар	Хэрэгжилт
1	Төсөл хэрэгжүүлэгч "Терра виста" ХХК нь ашигт малтмал эрэл-хайгуулын шатнаас эхлэн орон нутгийн удирдлагуудтай уулзаж сургуулийн тохижилт, хашаа хайс будах, өвөлжилтийн бэлтгэл ажил зэрэг ажлуудыг сумын иргэдтэй хамтран ажиллаж ирсэн билээ. Тус ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах бөгөөд нөхөн сэргээлтийн ажлын сум орон нутгаас санал авсан дагуу дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээгээр шийднэ.	Өлзийт сумын 100 жилийн ойн /наадам/ үйл ажиллагаанд нэг үе дансанд 20.000.000 төгрөг байршуулсан.	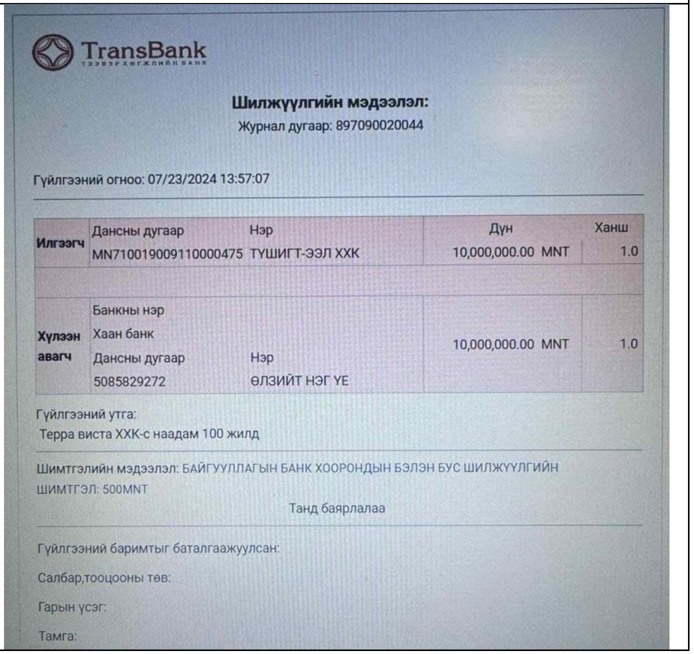

TransBank

Шилжүүлгийн мэдээлэл:
Журнал дугаар: 897090020044

Гүйлгээний огноо: 07/23/2024 13:57:07

			Дүн	Ханш
Илгээгч	Дансны дугаар MN710019009110000475	Нэр ТҮШИГТ-ЭЭЛ ХХК	10,000,000.00 MNT	1.0
Хүлээн авагч	Банкны нэр Хаан банк Дансны дугаар 5085829272	Нэр ӨЛЗИЙТ НЭГ ҮЕ	10,000,000.00 MNT	1.0

Гүйлгээний утга:
Терра виста ХХК-с наадам 100 жилд

Шимтгэлийн мэдээлэл: БАЙГУУЛЛАГЫН БАНК ХООРОНДЫН БЭЛЭН БУС ШИЛЖҮҮЛГИЙН ШИМТГЭЛ: 500MNT
Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан:
Салбар,тооцооны төв:
Гарын үсэг:
Тамга:

2	Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэх	Бүрэн хэрэгжсэн	

7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 5. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Хэрэгжилт
1	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	Орон нутгийн удирдлагуудтай уулзаж сургуулийн тохижилт, хашаа хайс будах, өвөлжилтийн бэлтгэл ажилд тусалсан. 1 айлд хarааны шороо зөөж өгсөн. 1 айлд хороо хийх чулуу, шороо зөөж өгсөн.	

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх үйл аж иллагаа хийгдэхгүй тул 2024 оны БОМТ-нд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ тусгагдаагүй болно.

9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Терра виста” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлийн талбайд палеонтлогийн олдворын ул мөр ажиглагдаагүй байна. Түүнчлэн археологийн дурсгал илрээгүй байна. Үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын дурсгалт зүйлс олдвол уурхайн үйл ажиллагааг түр зогсоон зохих байгууллагад мэдэгдэж, түүх соёлын дурсгалт зүйлсийг хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Болзошгүй аюул, осол,сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Цаг агаарын үзэгдэл, ажилчдын хариуцлагагүй байдлаас шалтгаалан осол гарах	Цаг агаарын мэдээг байнга авч үйл ажиллагаатайгаа холбон ажиллах, болзошгүй ослоос урьдчилан сэргийлэх гарын авлагатай болох	Бүрэн хэрэгжсэн	Болзошгүй ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үйл ажиллагаандаа тусган ажиллаж, ажиллагсдадаа заавар, зааварчилгааг тогтмол өгч ажилласан.	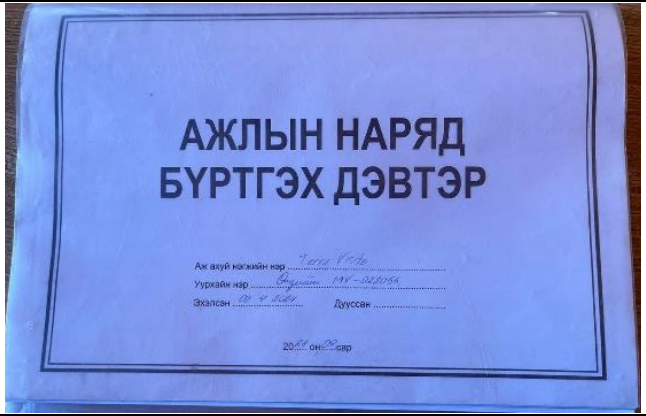
2		Ажилтан албан хаагчдад сургалт зохион байгуулах, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдээллийг өгч байх, самбартай байх	Бүрэн хэрэгжсэн	Ажилтан албан хаагчдад аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдээллийг тогтмол өгч, ХАБЭА-н сургалтыг зохион байгуулсан.	

3		Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэл холбооны хэрэгсэлтэй болох	Бүрэн хэрэгжсэн	ШТС-ын ойролцоо аянга зайлуулагч байршуулсан.	

4		Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөөтэй байх	Бүрэн хэрэгжсэн	Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөөг ерөнхий инженер Б.Батбаяр, эрүүл ахуйн инженер Э.Жамсранжав нар хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд тухайн төлөвлөгөөг батлуулахаар ажиллаж байна.	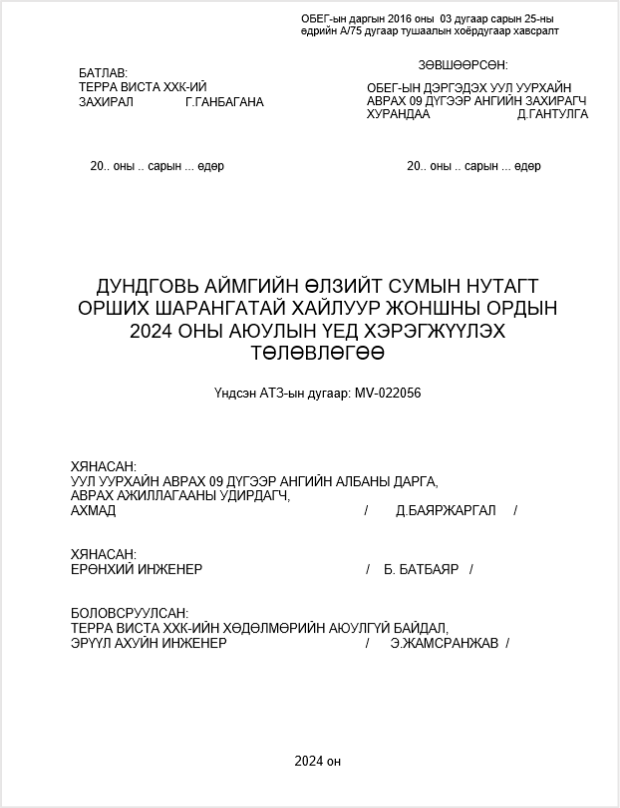 ОБЕГ-ын даргын 2016 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/75 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт БАТЛАВ: ТЕРРА ВИСТА ХХК-ИЙ ЗАХИРАЛ Г.ГАНБАГАНА ЗӨВШӨӨРСӨН: ОБЕГ-ЫН ДЭРГЭДЭХ УУЛ УУРХАЙН АВРАХ 09 ДҮГЭЭР АНГИЙН ЗАХИРАГЧ ХУРАНДАА Д.ГАНТУЛГА 20.. оны .. сарын ... өдөр 20.. оны .. сарын ... өдөр ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ШАРАНГАТАЙ ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН 2024 ОНЫ АЮУЛЫН ҮЕД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ Үндсэн АТЗ-ын дугаар: MV-022056 ХЯНАСАН: УУЛ УУРХАЙН АВРАХ 09 ДҮГЭЭР АНГИЙН АЛБАНЫ ДАРГА, АВРАХ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДАГЧ, АХМАД / Д.БАЯРЖАРГАЛ / ХЯНАСАН: ЕРӨНХИЙ ИНЖЕНЕР / Б. БАТБАЯР / БОЛОВСРУУЛСАН: ТЕРРА ВИСТА ХХК-ИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ИНЖЕНЕР / Э.ЖАМСРАНЖАВ / 2024 он
5		Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох сумын байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	Бүрэн хэрэгжсэн	Нийт ажилчдад байгаль орчныг хамгаалах сургалтыг зохион байгуулсан.	
6	Эрүүл мэнд	Ажилчдыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Бүрэн хэрэгжсэн	Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд хамруулсан.	

11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох	Хатуу хог хаягдлыг цуглуулж нэгдсэн цэгт хүргэж устгаж байх	Бүрэн хэрэгжсэн	Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах цэгт хадгалж, нэгдсэн цэгт хүргэдэг.	
2		Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, аль болох олон газарт байрлуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	Хог хаягдал түр хадгалах савыг салхиар хийсэхээргүй байхаар хийж байршуулсан.	
3		Хаягдал тосыг хуримтлуулах сав байрлуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	Хаягдал тосыг битүү тагтай саванд хадгалж байна.	

4		Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан цуглуулах цэгийг хашаажуулах, тэмдэг тэмдэглэгээ тавих	Бүрэн хэрэгжсэн	Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг нэг цэгт хадгалж хашаалсан.	
5		Хог хаягдлын гэрээ байгуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	2024 оны 11 сарын 29 өдөр Дундговь аймгийн Өлзийт сумын ЗДТГ-тай гэрээ байгуулан ажилласан.	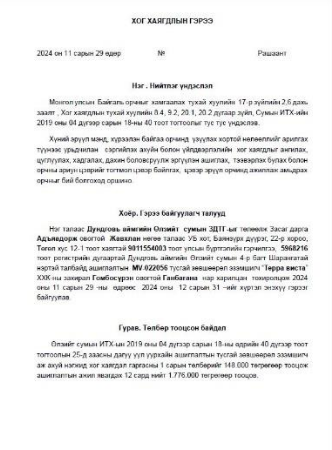 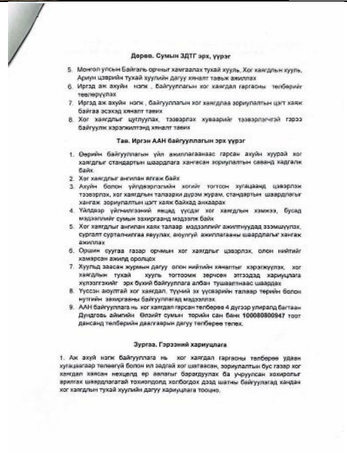

ХОГ ХАЯГДЛЫН ГЭРЭЭ

2024 он 11 сарын 29 өдөр № Рашаант

Нэг . Нийтлэг үндэслэл

Монгол улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 17-р зүйлийн 2,6 дахь заалт , Хог хаягдлын тухай хуулийн 8.4, 9.2, 20.1, 20.2 дугаар зүйл, Сумын ИТХ-ийн 2019 оны 04 дүгээр сарын 18-ны 40 тоот тогтоолыг тус тус үндэслэв.

Хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгах түүнээс урьдчилан сэргийлэх ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, дахин боловсруулж эргүүлэн ашиглах, тээвэрлэх булах болон орчны ариун цэврийг тогтмол цэвэр байлгах, цэвэр эрүүл орчинд ажиллаж амьдрах орчныг бий болгоход оршино.

Хоёр. Гэрээ байгуулагч талууд

Нэг талаас **Дундговь аймгийн Өлзийт сумын ЗДТГ-ыг** төлөөлж Засаг дарга **Адъяадорж** овогтой **Жавхлан** нөгөө талаас УБ хот, Баянзүрх дүүрэг, 22-р хороо, **Төгөл** хүс 12-1 тоот хаягтай **9011554003** тоот улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, **5968216** тоот регистрийн дугаартай Дундговь аймгийн Өлзийт сумын 4-р багт Шарангатай нэртэй талбайд ашиглалтын **MV-022056** тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч "**Терра виста**" ХХК-ны захирал **Гомбосүрэн** овогтой **Ганбагана** нар харилцан тохиролцож 2024 оны 11 сарын 29 -ны өдрөөс 2024 оны 12 сарын 31 –ийг хүртэл энэхүү гэрээг байгуулав.

Гурав. Төлбөр тооцсон байдал

Өлзийт сумын ИТХ-ын 2019 оны 04 дүгээр сарын 18-ны өдрийн 40 дүгээр тоот тогтоолын 25-д заасны дагуу уул уурхайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуй нэгжид хог хаягдал гаргасны 1 сарын төлбөрийг 148.000 төгрөгөөр тооцож ашиглалтын ажил явагдах 12 сард нийт 1.776.000 төгрөгөөр тооцов.

Дөрөв. Сумын ЗДТГ эрх, үүрэг

5. Монгол улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Хог хаягдлын хууль, Ариун цэврийн тухай хуулийн дагуу хяналт тавьж ажиллах
6. Иргэд аж ахуйн нэгж , байгууллагын хог хаягдал гаргасны төлбөрийг төвлөрүүлах
7. Иргэд аж ахуйн нэгж , байгууллагын хог хаягдлаа зориулалтын цэгт хаяж байгаа эсэхэд хяналт тавих
8. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх хуваарийг тээвэрлэгчтэй гэрээ байгуулж хэрэгжилтэнд хяналт тавих

Тав. Иргэн ААН байгууллагын эрх үүрэг

1. Өөрийн байгууллагын үйл ажиллагаанаас гарсан ахуйн хуурай хог хаягдлыг стандартын шаардлага хангасан зориулалтын саванд хадгалж байх.
2. Хог хаягдлыг ангилан ялгаж байх
3. Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хогийг тогтсон хугацаанд цэвэрлэж тээвэрлэх, хог хаягдлын талаарх дүрэм журам, стандартын шаардлагыг хангаж зориулалтын цэгт хаяж байхад анхаарах
4. Үйлдвэр үйлчилгээний явцад үүсдэг хог хаягдлын хэмжээ, бусад мэдээллийг сумын захиргаанд мэдээлж байх
5. Хог хаягдлыг ангилан хаях талаар мэдээллийг ажилтнуудад эзэмшүүлэх, сургалт сурталчилгаа явуулах, аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангаж ажиллах
6. Оршин суугаа газар орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх, олон нийтийг хамарсан ажилд оролцох
7. Хуульд заасан журмын дагуу олон нийтийн хяналтыг хэрэгжүүлэх, хог хаягдлын тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд хариуцлага хүлээлгэхийг эрх бүхий байгууллага албан тушаалтнаас шаардах
8. Үүссэн аюултай хог хаягдал, түүний эх үүсвэрийн талаар төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагад мэдээллэх
9. ААН байгууллага нь хог хаягдал гарсан төлбөрөө 4 дүгээр улиралд багтаан Дундговь аймгийн Өлзийт сумын төрийн сан банк 100080800947 тоот дансанд төлбөрийн даалгаврын дагуу төлбөрөө төлөх.

Зургаа. Гэрээний хариуцлага

1. Аж ахуй нэгж байгууллага нь хог хаягдал гаргасны төлбөрөө удаан хугацаагаар төлөөгүй болон ил задгай хог шатаасан, зориулалтын бус газар хог хаягдал хаясан нөхцөлд эр әвлөгыг барагдуулах ба учруулсан хохиролыг арилгах шаардлагатай тохиолдолд холбогдох дээд шатны байгууллагад хандан хог хаягдлын тухай хуулийн дагуу хариуцлага тооцно.

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 8. Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
			Хөрсний шинжилгээ		
1	Хөрсний морфологи бичиглэл, pH, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент, хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, үржил шимээ алдах, гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх	Бүрэн хэрэгжсэн	Хөрсний агрохими, механик бүрэлдэхүүний дээжийг 2024 оны 10 сарын 10 өдөр төслийн талбайгаас 6 цэгт хөрсний зүсэлт хийж дээж авч “Инженер геодези” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.	
2	Хүнд металлын агууламж	Түлш, тосолгооны материал болон химийн бодис, хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Бүрэн хэрэгжсэн	Хөрсний хүнд металлын дээжийг 2024 оны 10 сарын 10 өдөр төслийн талбайгаас 6 цэгт хөрсний зүсэлт хийж дээж авч “Инженер геодези” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.	

					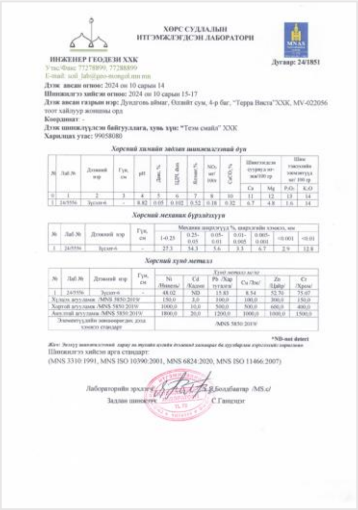
3	Хөрсний эрүүл ахуй	Түлш, тосолгооны материал болон химийн бодис, хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Бүрэн хэрэгжсэн	Хөрсний эрүүл ахуйн дээжийг 2024 оны 10 сарын 10 өдөр төслийн талбайгаас 6 цэгт хөрсний зүсэлт хийж дээж авч “Инженер геодези” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.	

ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
Утас/Факс: 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn.mn
Дугаар: 24/1850

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 15-17
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, “Терра Виста”ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: -
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Тэм смайл” ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, дэл	Ялзмаг,%	NO_3 мг/100г	$CaCO_3$,%	Шингэцтэй суурь мг-экв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
										Ca	Mg	P_2O_5	K_2O
0	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14
1	24/5555	Зүсэлт-5	-	8.65	0.04	0.088	0.19	0.06	0.32	7.8	6.0	1.1	27

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Механик ширхэгүүд %, ширхэгийн хэмжээ, мм						
				1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	24/5555	Зүсэлт-5	-	17.7	69.4	3.7	2.8	3.0	1.5	9.2

Хөрсний хүнд металл

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл мг/кг					
				Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Cu /Зэс/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/
1	24/5555	Зүсэлт-5	-	10.49	ND	14.0	6.01	51.36	3.69
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/				150.0	3.0	100.0	100.0	300.0	150.0
Хортой агууламж /MNS 5850:2019/				1000.0	10.0	500.0	500.0	600.0	400.0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/				1800.0	20.0	1200.0	1000.0	1000.0	1500.0
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5850:2019/					

*ND-not detect

Шинжилгээ хийсэн арга стандарт:
(MNS 3310:1991, MNS ISO 10390:2001, MNS 6824:2020, MNS ISO 11466:2007)

Лабораторийн эрхлэгч Я.Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч С.Ганцэцэг

ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
Утас/Факс: 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn.mn
Дугаар: 24/1851

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 15-17
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, “Терра Виста”ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: -
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Тэм смайл” ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, дэл	Ялзмаг,%	NO_3 мг/100г	$CaCO_3$,%	Шингэцтэй суурь мг-экв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
										Ca	Mg	P_2O_5	K_2O
0	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14
1	24/5556	Зүсэлт-6	-	8.82	0.05	0.102	0.52	0.18	0.32	6.7	4.8	1.6	14

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Механик ширхэгүүд %, ширхэгийн хэмжээ, мм						
				1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	24/5556	Зүсэлт-6	-	27.3	54.3	5.6	3.3	6.7	2.9	12.8

Хөрсний хүнд металл

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн, см	Хүнд металл мг/кг					
				Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Cu /Зэс/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/
1	24/5556	Зүсэлт-6	-	48.02	ND	15.83	8.54	52.70	75.07
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/				150.0	3.0	100.0	100.0	300.0	150.0
Хортой агууламж /MNS 5850:2019/				1000.0	10.0	500.0	500.0	600.0	400.0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/				1800.0	20.0	1200.0	1000.0	1000.0	1500.0
Элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5850:2019/					

*ND-not detect

Шинжилгээ хийсэн арга стандарт:
(MNS 3310:1991, MNS ISO 10390:2001, MNS 6824:2020, MNS ISO 11466:2007)

Лабораторийн эрхлэгч Я.Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч С.Ганцэцэг

ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
Утас/Факс: 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn
Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, “Терра Виста” ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.192333 106.031133
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Тэм Смайл” ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5551	Зүсэлт-1	Нянгийн нийт тоо	$1.6 \cdot 10^{5}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

ХӨРС СУДЛАЛЫН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК
Утас/Факс: 77278899, 77288899
E-mail: soil_lab@geo-mongol.mn
Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, “Терра Виста” ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.193248 106.038079
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: “Тэм Смайл” ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5552	Зүсэлт-2	Нянгийн нийт тоо	$1.3 \cdot 10^{5}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

ХӨРС СУДЛАЛЫН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, "Терра Виста" ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.190281 106.039828
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Тэм Смайл" ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5553	Зүсэлт-3	Нийт ... тоо	$2.6 \cdot 10^{3}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

ХӨРС СУДЛАЛЫН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, "Терра Виста" ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.196885 106.034928
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Тэм Смайл" ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5554	Зүсэлт-4	Нийт ... тоо	$0.8 \cdot 10^{3}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

ХӨРС СУДЛАЛЫН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, "Терра Виста" ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.189945 106.032285
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Тэм Смайл" ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5555	Зүсэлт-5	Нийт ... тоо	$2.3 \cdot 10^{3}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

ХӨРС СУДЛАЛЫН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

ИНЖЕНЕР ГЕОДЕЗИ ХХК

Дээж авсан огноо: 2024 он 10 сарын 14
Шинжилгээ хийсэн огноо: 2024 он 10 сарын 17-18
Дээж авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг, "Терра Виста" ХХК, MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд
Координат: 45.186541 106.031075
Дээж шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Тэм Смайл" ХХК
Харилцах утас: 99058080

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Лаб №	Дээжний нэр	Хариу	
24/5556	Зүсэлт-6	Нийт ... тоо	$12.3 \cdot 10^{3}$
		E.Coli	Илрээгүй
		Salmonella	Илрээгүй
		Cl.perfringens	Илрээгүй

Шинжилгээ хийсэн стандарт: MNS 6341:2012, MNS 5367:2004, MNS 3297:2019

Лабораторийн эрхлэгч Я. Болдбаатар /MS.c/
Задлан шинжээч Б.Номин

					Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-раг, “Терра виста” ХХК MV-022056 тоот хайлуур жоншны орд N:45 192333 Хөрсний Е: 106 031133 2024.10.10

Усны хяналт шинжилгээ					
4	Усны чанар pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	Төслийн талбай орчим	Бүрэн хэрэгжсэн	Уурхайн ажилчдын унд ахуйн усны шинжилгээг 2024 оны 10 сарын 10-ний өдөр авч Шинжлэх ухааны академи Газарзүй-Геоэкологийн хүрээлэн Усны шинжилгээний лабораторид шинжлүүлсэн.	
4	Усны түвшин усны ундарга нөөц	Ус ашиглалтаас, зарцуулалтаас газар доорх усны горим өөрчлөгдөх			

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2024 оны 10 сарын 14 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2024 оны 10 сарын 15 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Дундговь аймаг, Өлзийт сум, 4-р баг Шарангатай хайлуур жоншны орд
Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Терра виста" ХХК

Солбицлол: X= Y=
Гүн: м
Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Худаг

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм^3-д байгаа			Катион	1дм^3-д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl^-	91.6	2.58	26.1	Na^++K^+	191.8	8.34	84.3
SO_4^{--}	75.0	1.56	15.8	Ca^{++}	16.8	0.84	8.5
NO_2^-	**1.00**	0.02	0.2	Mg^{++}	8.6	0.71	7.2
NO_3^-	14.0	0.23	2.3	NH_4^+	0.0	0.00	0.0
CO_3^{--}	0.0	0.00	0.0	Fe^{++}	0.0	0.00	0.0
HCO_3^-	335.5	5.50	55.6	Fe^{+++}	0.0	0.00	0.0
Дүн	517.1	9.89	100.0	Дүн	217.3	9.89	-100.0

HCO_3^- ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 566.6 мг/ дм^3
Анион катионуудын нийлбэр: 734.4 мг/ дм^3

Ерөнхий хатуулаг: 1.55 мг-экв/ дм^3
pH: 7.66
EC: 998 µS/cm
TDS: 549 ppm
Исэлдэх чанар: **12.32** мг/ дм^3

Физик шинж чанар

Тунгалаг: 29 см
Өнгө: саарал
Үнэр: үгүй
Амт: ...
Тунадас: үгүй
Булингаршил: 3.92 NTU

Усны найрлагын томьёо: $M_{0.73} \frac{HCO_3\ 56\ Cl\ 26\ SO_4^{2}\ 16}{Na^++K^+ 84}$

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, натрийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэгдүү, зөөлөн ус байна. Шинжилгээ химийн үзүүлэлтүүдээс нитритийн ион нь "Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018" стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнд мөн перманганатын исэлдэх чанар нь стандартад заасан хэмжээнээс их байна.

Жич: Энэхүү үр дүн зөвхөн сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан [illegible] байна.

Шинжилгээ
Гүйцэтгэсэн: Химич, ЭШДаА: ______ /Б. Урангоо/
Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч ______ /Д.Гэрэлт-Од/

ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР ДҮН

2024 оны БОМТ-ний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан хөрсний агрохимийн шинжилгээ, хөрсний хүнд металлын шинжилгээ, хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээ, усны ерөнхий химийн шинжилгээний үр дүнгүүдийг тус бүрт нь харуулав.

Хүснэгт 9. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн см	Хүнд металл мг/кг					
				Cd /Кадми/	Cr /Хром/	Ni /Никель/	Pb /Хар тугалга/	Zn /Цайр/	Cu /Зэс/
1	24/5551	Дээж-1	0-20	ND	163.79	83.23	14.81	49.36	14.34
2	24/5552	Дээж-2	0-20	ND	12.35	15.52	8.35	52.50	7.35
3	24/5553	Дээж-3	0-20	ND	36.86	39.23	24.80	41.43	10.08
4	24/5554	Дээж-4	0-20	ND	12.74	13.94	11.05	49.50	6.40
5	24/5555	Дээж-5	0-20	ND	3.69	10.49	14.0	51.36	6.01
6	24/5556	Дээж-6	0-20	ND	75.07	48.02	15.83	52.70	8.54
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2019/				3	150	150	100	300	100
Хортой агууламж /MNS 5850:2019/				10	400	1000	500	600	500
Аюултай агууламж /MNS 5850:2019/				20	1500	1800	1200	1000	1000

Хөрсний дээжин дэх хүнд элементүүдийг тодорхойлсон шинжилгээг Монгол улсын стандарт (MNS 5850:2019)-ын хүлцэх агууламжийн хэмжээтэй харьцуулахад хөрсний зүсэлт хийсэн I-р цэгт хромын агууламж хүлцэх агууламжаас давсан бохирдолттой байна. Хөрсний зүсэлт хийгдсэн бусад цэгүүд дэх хүнд металлын шинжилгээний дүн (MNS 5850:2019)-ын хүлцэх агууламж, хортой болон аюултай агууламжаас хэтрээгүй байна. Цаашдын үйл ажиллагааны явцад хөрсний эвдрэл, доройтол, бохирдлыг хянаж байх зорилгоор дээрх мониторингийн цэгээс хөрсний дээж авч шинжилгээ хийлгэж шинжилгээний дүнг манай улсад мөрдөгдөж буй стандарт "Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ" (MNS 5850:2019)-ын хүлцэх агууламж, хортой болон аюултай агууламжтай харьцуулан дүгнэлт гаргаж байх шаардлагатай.

Хүснэгт 10. Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Нянгийн тоо MNS6341:2012	Гэдэсний савханцарын таньц		Перфингенсийн таньц	
			Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
1	24/5551	Дээж-1	$1.6*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй
2	24/5552	Дээж-2	$1.3*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй
3	24/5553	Дээж-3	$2.6*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй
4	24/5554	Дээж-4	$0.8*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй
5	24/5555	Дээж-5	$2.3*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй
6	24/5556	Дээж-6	$12.3*10^5$	≥0.1	Илрээгүй	≥0.1	Илрээгүй

Хөрсний эрүүл ахуйн задлан шинжилгээний дүнг хүн амьтны эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөөллийн байдлыг нь шинжлэх зорилгоор хийдэг. Эрүүл ахуйн шинжилгээгээр нянгийн тоо, гэдэсний савханцарын таньц, перфингенсийн таньц зэргийг хэмждэг. Хөрсний эрүүлзүй, хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үзүүлэлтийн норм, хэмжээ (MNS6341:2012) стандартад зааснаар нийт нянгийн тоо 105 хэтрэхгүй, өвчин үүсгэгч нян илрэхгүй байх ёстой. Лабораторийн задлан шинжилгээний дүнгээс үзэхэд төслийн талбайн хүрээнд хөрсний өнгөн хэсгийн нийт нянгийн тоо хөрсний зүсэлт хийсэн IV-р цэгт стандарт хязгаарт, хөрсний зүсэлт хийгдсэн бусад цэгт стандарт хязгаараас давсан бохирдолттой байна. Гэдэсний савханцарын таньц болон перфингенсийн таньц илрээгүй байна.

Хүснэгт 11. Хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Ялзмаг,%	pH	ЦДЧ, dsm	Давс, %	$CaCO_2$%	Шингээгдсэн сууриуд, мг-экв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
									Ca	Mg	P_20_5	K_2O
1	24/5551	Дээж-1	0-20	0.18	8.79	0.09	0.04	0.16	5.9	4.7	1.1	30
2	24/5552	Дээж-2	0-20	0.37	8.61	0.055	0.02	0.16	4.7	5.8	1.8	28
3	24/5553	Дээж-3	0-20	0.43	8.54	0.623	0.31	0.32	5.9	2.7	1.5	19
4	24/5554	Дээж-4	0-20	0.15	8.82	0.103	0.05	0.32	5.2	4.8	0.7	23
5	24/5555	Дээж-5	0-20	0.19	8.65	0.088	0.04	0.32	7.8	6.0	1.1	27
6	24/5556	Дээж-6	0-20	0.52	8.82	0.102	0.05	0.32	6.7	4.8	1.6	14

Хөрсний урвалын орчин (pH) нь шинжилгээний дүнгээр дунд шүлтлэг урвалын орчинтой. Хөрсөн дэх нийт хялбар уусах давсжилт буюу хөрсний цахилгаан дамжуулах чадвар (EC) нь 0.055-0.623 dS/m, хуурай үлдэгдэл 0.02-0.31% байгаа нь давсжилтгүй хөрсний ангилалд хамаарна. Хөрсний үржил шимийн үзүүлэлт болох хөдөлгөөнт фосфорын агууламж хөрсний зүсэлт хийгдсэн I, IV, V-р цэгт бага, хөрсний зүсэлт хийгдсэн II, III, VI-р цэгт дунд агууламжтай. Калийн агууламж хөрсний зүсэлт хийгдсэн III, VI-р цэгт бага, хөрсний зүсэлт хийгдсэн I, II, IV, V-р цэгт дунд агууламжтай. Шингээгдсэн сууриудын нийлбэр 15.6-31.1 мг-экв буюу дундаж агууламжтай. Ялзмагийн бодис буюу органик бодисын агууламж 0.15-0.52% байгаа нь ялзмагийн агууламжаар бага агууламжтай байна.

Хүснэгт 12. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинжилгээний дүн

№	Лаб №	Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм,хувиар						
				Элс		Тоос				Шавар
				(2-0.05 мм)		(0.05-0.002 мм)				(<0.002мм)
				1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	24/5551	Дээж-1	0-20	20.7	62.0	6.8	4.2	4.2	2.2	10.5
2	24/5552	Дээж-2	0-20	20.7	62.0	6.8	4.2	4.2	2.2	10.5
3	24/5553	Дээж-3	0-20	19.8	59.6	8.1	3.8	7.4	1.4	12.6
4	24/5554	Дээж-4	0-20	22.5	66.5	2.1	1.3	3.8	3.8	8.8
5	24/5555	Дээж-5	0-20	17.7	69.4	3.7	2.8	5.0	1.5	9.2
6	24/5556	Дээж-6	0-20	27.3	54.3	5.6	3.3	6.7	2.9	12.8

Хөрсний дээжийг механик ширхэгийн хэмжээ мм-ээр тодорхойлоход 1-0.25 мм ширхэгтэй хөрс 17.7-27.3%, 0.25-0.05 мм ширхэгтэй хөрс 54.3-69.4%, 0.05-0.01 мм ширхэгтэй хөрс 2.1-8.1%, 0.01-0.005 мм ширхэгтэй хөрс 1.3-4.2%, 0.005-0.001 мм ширхэгтэй хөрс 3.8-7.4%, 0.001 ширхэгтэй хөрс 1.4-3.8%, 0.01 ширхэгтэй хөрс 8.8-12.8% байна. Үүнээс хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох Н.А.Качинскийн ангиллаар 0.01 мм ширхэгийн хэмжээ физик шаврын эзлэх хувиар тус ашигт малтмал ашиглалтын талбайд элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй хөрс тархана.

Хүснэгт 13. Усны химийн шинжилгээний дүн

Анион	1 дм^3 –д байгаа			Катион	1 дм^3 –д байгаа		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв%
Cl^-	91.6	2.58	26.1	Na^++K^+	191.8	8.34	84.3
SO_4^{--}	75.0	1.56	15.8	Ca^{++}	16.8	0.84	8.5
NO_2^-	1.00	0.02	0.2	Mg^{++}	8.6	0.71	7.2
NO_3^-	14.0	0.23	2.3	NH_4^+	0.0	0.00	0.0
Co_3^{--}	0.0	0.00	0.0	Fe^{++}	0.0	0.00	0.0
HCO_3^-	335.5	5.50	55.6	Fe^{+++}	0.0	0.00	0.0
Дүн	**517.1**	**9.89**	**100.0**	**Дүн**	**217.3**	**9.89**	**100.0**

Шинжилгээний дүнгээр усны чанар, төлөв байдлын хувьд үнэргүй, тунадасгүй, тунгалаг 28 см, өнгө саарал, булингаршил 3.92 NTU байна. Анион катионуудын нийлбэр: 734.4 мг/дм^3, HCO_3^--ийн хагасыг хассан анион, катионуудын нийлбэр: 566.6 мг/дм^3 хэмжээтэй байна. Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, натрийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэгдүү, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүдээс нитритийн ион нь “Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018” стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнд мөн перманганатын исэлдэх чанар нь стандартад заасан хэмжээнээс их байна.

13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 14. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хэрэгжилт	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх шинэчлэн засварлах	Бүрэн хэрэгжсэн	Байгаль орчныг хамгаалах сургалтыг ажиллагсдад зохион байгуулж, үйл ажиллагааны дотоод дүрэм журмыг ажиллагсдад дагаж мөрдүүлэн ажилласан.	
2	Байгаль орчныг хамгаалах, осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар жилд 2 удаа сургалт, судалгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	Гэнэтийн осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, осол эрсдэл гарсан үед авах арга хэмжээ, байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр сургалт зохион байгуулсан.	
3	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ-т хүргэн өгч байх	Бүрэн хэрэгжсэн	2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг хүргүүлж байна.	

4	Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгаа хийлгэх	Бүрэн хэрэгжсэн	Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааны тайланг “Теэм смайл” ХХК газрын мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлэн, ГЗБГЗЗГ-т хүргүүлсэн.	 ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, ГЕОДЕЗИ, ЗУРАГ ЗҮЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ Дугаар: **2024/095** *Монгол Улсын Газрын тухай хууль, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн холбогдох заалтыг тус тус үндэслэн **“Теэм смайл” ХХК** (6082386)-д **“Газар зохион байгуулалтын үйл ажиллагаа явуулах мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох”** тусгай зөвшөөрлийг **2024** оны **07** дугаар сарын **24**-ний өдрөөс **5** жилийн хугацаатай олгов.* *Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ нь гэрээний хамт хүчинтэй.* ДАРГА А.ЭНХМАНЛАЙ Улаанбаатар хот 2024 он 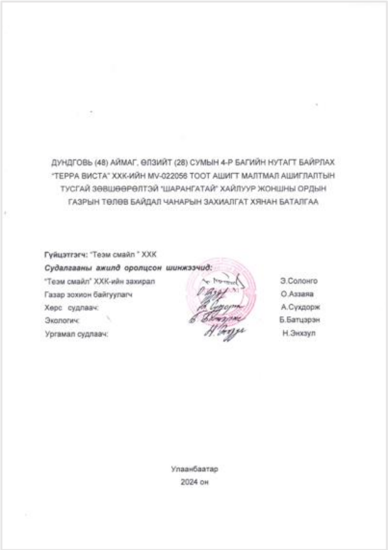 ДУНДГОВЬ (48) АЙМАГ, ӨЛЗИЙТ (28) СУМЫН 4-Р БАГИЙН НУТАГТ БАЙРЛАХ "ТЕРРА ВИСТА" ХХК-ИЙН MV-022056 ТООТ АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ "ШАРАНГАТАЙ" ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН БАТАЛГАА **Гүйцэтгэгч:** "Теэм смайл " ХХК ***Судалгааны ажилд оролцсон шинжээчид:*** "Теэм смайл" ХХК-ийн захирал Э.Солонго Газар зохион байгуулагч О.Аззаяа Хөрс судлаач: А.Сүхдорж Экологич: Б.Батцэрэн Ургамал судлаач: Н.Энхзул Улаанбаатар 2024 он

5	Байгаль хамгаалахад сум багийн холбогдох ажилтнуудын оролцоог идэвхижүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-нд тусгах	Бүрэн хэрэгжсэн	Сум багийн холбогдох ажилтнуудын санал зөвлөмжийг авч ажилласан.	
6	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцөл сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Бүрэн хэрэгжсэн	ХАБЭА-н сайжруулах арга чиглэлээр ажиллагсдад хяналт тавьж ажилласан.	
7	Хөдөлмөр хамгаалал эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах сургалт зохион байгуулах, галын аюулгүй ажиллагааны талаар дүүргийн ГТТХХэлтэстэй хамтран галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзүүлэх сургууль хийх	Бүрэн хэрэгжсэн	Хөдөлмөр хамгаалал эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах сургалтыг нийт ажилчдад зохион байгуулсан.	
8	ХАБЭА дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалтыг тогтмолжуулж илэрсэн зөрчлийг тухай бүр арилгах ажлыг зохион байгуулах	Бүрэн хэрэгжсэн	ХАБЭА дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалтыг хийж гүйцэтгэсэн.	

				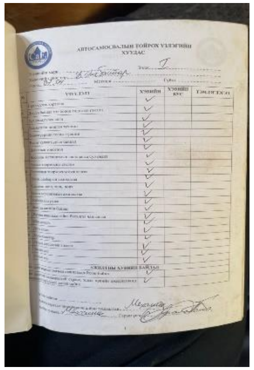 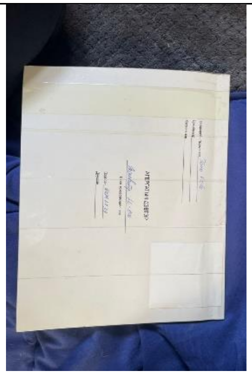 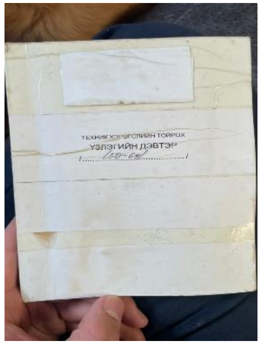 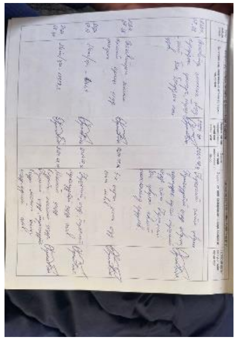
9	Ажилчдыг шаардлагатай хувцас, тусгай хамгаалах, амны хаалт, малгай зэргээр хангах	Бүрэн хэрэгжсэн	Төслийн ажлын үеүдэд шаардлагатай хувцас, тусгай хамгаалах, амны хаалт, малгай зэргээр хангаж ажилласан.	

14. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 15. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт

№	БОМТ, БОМТ-ийн хэрэгжилтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээний агуулга	Тайлбар
1	БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг төсөл хэрэгжиж буй Дундговь аймгийн Өлзийт сумын иргэдэд танилцуулж хэлэлцүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулж сумдын засаг захиргаанд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлт	2024 оны БОМТ-ийн биелэлтийн тайланг боловсруулж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу 11 дүгээр сарын 01-ний дотор хүлээлгэн өгч ажиллаж байна.
2		Нутгийн оршин суугчдад БОМТ-ний биелэлтийг тайлагнах		